

37. Soroka, Yu. M. (2015). Deportation of the Polish population from the territory of USSR. 1944-1946. *Pomiędzy. Polonistyczno-Ukrainoznawcze Studia Naukowe*, 1, pp. 57-67 (ukr).
38. Soroka, Yu. M. (2007). *Population of West Ukrainian lands: deportation, resettlement, mobilization, migration (1939-1950's)*, Kyiv, 275 p. (ukr).
39. Soroka, Yu. M. (2013). *Population of West-Ukrainian Lands: Ethnopolitical and Demographic Dimension, 1939-1950's*, Kyiv, 415 p. (ukr).
40. Soroka, Yu. M. (2002). Ukrainian-Polish migration (1944-1946) in the modern Ukrainian historiography. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. History*, 63-64, pp. 25-26 (ukr).
41. Sushchuk, O. P. (2009). Soviet punitive repressive system: 1944-1953 (based on Volhyn region materials). *Candidate's thesis*, Lutsk, 222 p. (ukr).
42. Tokarskyi, V. V. (2011). Political Repressions in the Western Regions of Ukraine in 1939-1941. *Extended abstract of Candidate's thesis*, Lutsk, 20 p. (ukr).
43. Shyshela, S. I. (2013). Transfer Ukrainian and Polish population 1944-1946 years. In modern historiography and sources. *Historical Archives: Science studio*, 11, pp. 146-152 (ukr).

© Довбня Ольга

Надійшла до редакції 17.01.2018

УДК 94+2-722:271/272(477.85/87)

КЛАПЧУК ВОЛОДИМИР,

доктор історичних наук, завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ТИМОФІЙ ОКСАНА,

аспірант кафедри готельно-ресторанної та курортної справи, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ДУХОВЕНСТВО УГКЦ ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОЇ ГУЦУЛЬЩИНИ У 1836-1935 рр.

У статті вперше встановлено хронологію діяльності парохів Української греко-католицької церкви в північно-західній частині Гуцульщини (у межах сучасної Івано-Франківської області). На цій території діяло дев'ять парафій, що об'єднували близько 20 церков у 17 населених пунктах. Відомості про духовенство північно-західної частини Гуцульщини взяті з шематизмів, фондів Центрального державного історичного архіву України (Львів), приватного архіву родини Клапчуків у Делятині. Перші відомості про священиків відомі з середини XVII ст. Установлено, що впродовж століття в північно-західній частині Гуцульщини парохами було 74 священики (7-9 у кожному селі). Середній час праці на парафії у Білих Ославах, Красні, Ланчині, Саджавці та Яблуниці складав 11,1 року, у Заріччі - 12,5, а в Делятині, Дорі та Микуличині - 14,3 року. Понад 40 років парохами служили троє священиків, 30-40 років - шестеро. Троє священиків служили парохами у двох парафіях.

Ключові слова: парох; парафія; церква; Українська греко-католицька церква; Гуцульщина.

Постановка проблеми та стан її дослідження. Священики Української греко-католицької церкви відігравали визначальну роль у формуванні духовного, морального, культурного та просвітницького обличчя Гуцульщини. Більшість із них були представлені в культурно-освітніх, мистецьких і наукових громадських організаціях. Однак на сьогодні практично немає повних хронологічних рядів правління священиків парафій північно-західної частини Гуцульщини, що лежить у долині р. Прут. Це й спонукало авторів до встановлення якнайповнішої інформації з досліджуваного питання.

Тема діяльності УГКЦ на Гуцульщині детально вже висвітлювалася в публікаціях М.і В. Клапчуків [1] та Р. Про-

цака [2]. Майже від середини XVIII ст. відомості про священиків зберігалися в найдавніших парафіяльних метриках досліджуваної території, однак у 1944-1950 рр. їх практично було знищено. При підготовці матеріалів використано 52 шематизми [3-6], матеріали Центрального державного історичного архіву України (Львів) [8], приватного архіву родини Клапчуків у Делятині [7].

Головною метою статті є введення в науковий обіг нових матеріалів про духовенство північно-західної частини Гуцульщини 1836-1935 рр.

Виклад основного матеріалу. Найдавніші конкретні дані про священиків північно-західної Гуцульщини походять із середини XVII ст. Тоді в Делятині, з нагоди

родинної війни між магнатами Белзецькими, у 1643-1645 рр. згадано священика Андрія Намісника, який з волі шляхти командував артилерією при облозі Делятинського замку. Навчений військової справи, у 1648 р. він очолив повстанський загін і з його допомогою розбив у Красній магната Яблонського, який утік з скарбами перед козацтвом Б. Хмельницького з Київщини до добре укріпленого Пнівського замку [1].

У 1836-1935 рр. парафії знаходилися в Білих Ославах, Делятині, Дорі, Заріччі, Красній, Ланчині, Микуличині, Саджавці та Яблуниці, до яких належали всі села долини р. Прут, за винятком Лоевої, що належала до парафії в Надвірній, та Горішнього і Середнього Майданів, які належали до парафії в Глинках.

Білі Ослави. У 1836-1850 рр. парохом був М. Гадзінський (тут і надалі в дужках: * - рік народження) (*1798). У 1841-1845 рр. його помічником згаданий С. Саврасевич, 1850 р. - І. Квочинський. Від 1853 р. спочатку завідувачем, а пізніше парохом став Е. Газдінський (*1824), який правив до 1894 р. З уваги на велику парафію, що охоплювала села Білі Ослави, Чорні Ослави, Чорний Потік, він мав помічників: до 1865 р. - І. Квочинського; 1865-1867 - Т. Бурачинського; 1868-1872 - Б. Камінського; 1876-1878 - Л. Калинського; 1879 - Р. Левицького; 1880 - Е. Левицького; 1883 - В. Бурачинського; 1887-1894 - Д. Балицького. Останній у 1895-1896 рр. став адміністратором парафії. 1897 р. парохом назначено І. Городиського, який на тому становищі перебував до 1907 р. За їх служіння співробітниками були О. Решетилевич (1895), О. Базилевич (1896-1900), А. Кордовський (1903-1906) і В. Куницький (1907-1909). Після І. Городиського парохією завідували адміністратор К. Андрухович (1909) та М. Руденський (1910). З 1912 р. парохом став А. Глодзінський (*1861), але час його правління невідомий, оскільки під час Першої світової війни шематизми не видавалися. В останні передвоєнні роки співробітником пароха був М. Томич. У 1925-1932 рр. парохом працював М. Дурделло (*1864), співробітником - С. Сохацький (1930-1933). У 1933-1935 рр. адміністрування парафії здійснював Е. Сливинський, а співробітником у нього був Д. Юган (1935).

Делятин. У 1836-1850 рр. парохом був Д. Федорович (*1790). У 1853-1855 рр. його замінив адміністратор І. Билинкевич (*1825), а останнього - А. Витошинський (*1816), який був парохом у 1859-1891 рр. Відтак парафією завідував адміністратор К. Мудрак (1892-1894), що поступився місцем М. Драгомирецькому (*1837), який був парохом у 1894-1914 рр. У 1925-1929 рр. парохом був Л. Порубальський (*1869). Після його вбивства, до 1933 р. парафією завідував адміністратор З. Золотий (*1897), який пізніше став парохом і на тому становищі був до 1944 р.

Дора. 1836 р. парохом згадувався І. Клішкевич (*1803), а після нього адміністратором (1839-1845) та парохом (1850-1861) став В. Левицький (*1810). Після його смерті до 1865 р. адміністратором парафії працював Т. Блонський (*1829), якого відтак назначено парохом. На тому становищі він був до 1897 р. 1900-1912 рр. парохом був Г. Громадка (*1836). У 1913 р. парафією завідував адміністратор Р. Петровський. До 1827 р. парохом був М. Ганушевський (*1880), який після обрання послом до парламенту виїхав з Дори, а на його місце прибув Е. Шмереківський (*1864), який займав становище до 1940-х рр.

Заріччя. 1836-1861 рр. парохом був І. Блонський (*1874), а його на посаді адміністратора замінив В. Камінський (1864). У 1865-1872 рр. парохом згадувався Ю. Величковський (*1814), у 1876-1897 рр. - М. Волошин (*1828). У 1900-1925 рр. парохом був Д. Луговий

(*1842). Після нього парафією завідували адміністратори С. Сохацький (1927-1928) і М. Любович (1928). Відтак парохом став А. Дмитраш (1930-1935).

Красна. У 1836-1850 рр. парохом був І. Добрянський (*1804). 1853 р. адміністратором згадувався М. Чомкевич. У 1854-1855 рр. парохом був І. Лукаковський (*1801), якого заступив та знаходився на тій посаді в 1859-1865 рр. А. Ключенко (*1807). У 1867-1868 рр. парафією завідував адміністратор К. Ждерковський. Відтак парохом став К. Ікалович (1872-1897). 1900 р. адміністратором згадувався І. Сіменович. Його заступив парох О. Лелет (*1856), який пробув у Красній до 1925 р. Від 1927 р. до післявоєнних років парохом Красної був А. Лакуста (*1880).

Ланчин. У 1836-1872 рр. парохом був А. Федорович (*1796). Пізніше адміністраторами парафії були М. Фільварків (1876) та І. Білоус (1877-1878). У 1879-1880 рр. парохом працював О. Радзикевич (*1828). Його замінив К. Букоємський (*1828), який на тій посаді працював кілька років, бо в 1887 р. парохом згаданий Д. Хомин. У 1889-1904 рр. правив І. Михалевич. З 1905 до 1912 рр. парохом згадувався М. Левицький (*1835). При ньому співробітниками були М. Руденський (1905-1906), Т. Крохмалюк (1907-1911) та Б. Подолинський (1912). Від 1913 р., спочатку адміністратором, а потім і парохом був І. Латишевський (*1871). На цій посаді він знаходився до 1935 р.

Микуличин. 1836-1845 рр. парохом був К. Трибчинський (*1796). З уваги на велику площу села парох мав співробітників: І. Волянського (1836), В. Левицького (1839), С. Саврасевича (1841), І. Проскурницького (1844-1845). Останній 1850 р. згадувався адміністратором. У 1853-1854 рр. адміністратором був І. Крижановський. Від 1855 р. парафією керував І. Герасимович (*1811). У нього співробітниками згадувалися О. Яворський (1859), П. Монастирський (1860), Д. Воєвідка (1861-1865), Д. Луговий (1872), М. Олексій (1876), А. Сумик (1877-1883) і І. Майковський (1877). Востаннє І. Герасимович згаданий парохом у 1877 р. У 1889 р. адміністратором був М. Єднакй. 1891-1913 р. парохом згадувався Т. Галайчук (*1850). Співробітниками в нього були С. Грицина (1891-1892), В. Попель (1893-1894), С. Билинкевич (1895-1908), Я. Марчак (1909), О. Карпінський і А. Наконечний (1911-1912). 1913 р. співробітником став М. Ганушевський. У 1925-1935 рр. парохом був О. Луців (*1877), а його співробітниками в 1930-1932 рр. був Д. Юган, у 1933-1935 рр. - М. Куницький.

Саджавка. У 1836-1844 рр. парохом був І. Тимінський (*1764). 1845 р. адміністратором парафії згадувався А. Зарицький. У 1850-1864 рр. парохом був В. Целевич (*1793), 1865 р. - К. Глібовицький, 1867-1900 рр. - Ю. Красицький (*1826). Після короткого часу адміністрування О. Базилевича (1903-1905) парохом став С. Бобикевич (*1859) і на тій посаді знаходився до смерті в 1932 р. 1933 р. парафією адміністрував В. Луцький, після чого парохом став М. Андрішин (*1876).

Яблуниця. У 1836-1841 рр. парохом був Г. Тулінський (*1785). Після короткого адміністрування С. Билинкевича (1844-1845) парохом став О. Глібовицький (*1810), який на тій посаді був у 1850-1891 рр. Останній у 1892 р. був адміністратором, а парохом став М. Недільський (*1835). На цій посаді він пробув до 1907 р. Його співробітником у 1907 р. був Д. Райт, який 1908 р. став адміністратором. З 1909 до 1925 рр. правив С. Билинкевич (*1869). У 1927-1929 рр. парохом був В. Луцький (*1900), а з 1930 р. адміністратором став В. Фроляк.

Загалом, у дев'яти селах північно-західної частини Гуцульщини встановлено 74 парахи (табл. 1).

Таблиця 1. - Парохи північно-західної частини Гуцульщини

Рік	Білі Ослави	Десятин	Дора	Заріччя
1836	М. Гадзінський	Д. Федорович	І. Клішкевич	І. Блонський
1837				
1844				
1845				
1850				
1853	Е. Гадзінський	А. Витошинський	В. Левицький	І. Блонський
1854				
1855				
1859				
1864				
1865				
1867				
1872				
1876				
1877				
1879				
1883				
1887				
1889				
1891				
1892				
1893				
1894				
1895	Д. Балицький	М. Драгомирецький	Г. Громадка	Д. Луговий
1897				
1900				
1903				
1905				
1906				
1908				
1909	К. Андрухович			
1910	М. Руденський			
1912	А. Глодзінський			
1913				
1925	М. Дурделло	Л. Порубальський	Р. Петровський	С. Сохацький
1927				
1928				
1929				
1930				
1933	Е. Сливинський	З.Золотий	М. Ганушевський	М. Любович
1935			Е. Шмерековський	А. Дмитраш
Разом:	9	7	7	8

Рік	Красна	Ланчин	Микуличин	Саджавка	Яблуниця
1836	І. Добрянський	А. Федорович	К. Трибчинський	І. Тимінський	Г. Тулінський
1837					
1844					
1845					
1850					
1853	М. Чомкевич		І. Проскурницький	В. Целевич	С. Билинкевич
1854	І. Лучаковський		І. Крижановський		
1855					
1859					
1864					
1865	А. Ключенко	І. Гарасимович	К. Глібовицький	О. Глібовицький	
1867	К. Ждерковський				
1872					
1876	К. Ікалович				М. Фільварків
1877					І. Білоус
1879			О. Радзикевич		
1883			К. Букоємський		
1887			Д. Хомин		
1889			І. Михалевич	М. Єднакій	Ю. Красицький
1891					
1892					
1893					
1894					
1895					
1897					
1900	І. Сіменович	Т. Галайчук		М. Недільський	

Продовження табл. 1

Рік	Красна	Ланчин	Микуличин	Саджавка	Яблуниця	
1903	О. Лелет	І. Михалеви́ч	Т. Галайчук	О. Базилевич	М. Недільський	
1905		М. Левицький		О. Луців	С. Бобикевич	Д. Райт
1906						С. Билинкевич
1908						
1909						
1910						
1912						
1913						
1925						І. Лятишевський
1927		В. Фроляк				
1928						
1929						
1930						
1933						
1935	А. Лакуста	І. Лятишевський	О. Луців	С. Бобикевич	В. Луцький	
1935					М. Андрішшин	
Разом:	9	9	7	9	9	

Висновки

Установлено, що впродовж століття в дев'яти селах північно-західної частини Гуцульщини парохами було 74 священники (7-9 у кожному селі). Середній час роботи на парафії в Білих Ославах, Красні, Ланчині, Саджавці та Яблуниці складав 11,1 року, у Заріччі - 12,5, а в Делятині, Дорі та Микуличині - 14,3 року. Найдовше парохами працювали О. Глібовицький (Яблуниця, 43 р.), Е. Гадзінський (Білі Ослави, 43 р.), А. Федорович (Ланчин, 41 р.), Т. Блонський (Дора, 37 р.), Ю. Красицький (Саджавка, 37 р.), І. Гарасимович і Т. Галайчук (обидва - Микуличин, 35 р.), А. Витошинський (Делятин, 34 р.), М. Драгомирецький (Делятин, 32 р.).

Із загальної кількості священників лише троє служили парохами у двох парафіях: Д. Хомин (Ланчин, Яблуниця), В. Луцький (Яблуниця, Саджавка) та І. Билинкевич (Яблуниця, Делятин).

Таким чином, використовуючи метод історичної хронології, ми виконали важливе для регіональної історії Гуцульщини завдання - установили імена й дати діяльності священників дев'яти парафій, що знаходилися в територіальних межах сучасної Івано-Франківської області. Ці особи важливі не тільки для релігійної історії Франківщини, оскільки їхні настанови та повчання формували майже століття світогляд та духовні підвалини

Клапчук Владимир,

доктор исторических наук, заведующий кафедрой гостиннично-ресторанного и курортного дела, Прикарпатский национальный университет имени Васыля Стефаныка

Тимофій Оксана,

аспирант кафедры гостиннично-ресторанного и курортного дела, Прикарпатский национальный университет имени Васыля Стефаныка

ДУХОВЕНСТВО УГКЦ СЕВЕРО-ЗАПАДНОЇ ГУЦУЛЬЩИНИ В 1836-1935 гг.

В статье впервые восстановлено хронологию деятельности настоятелей Украинской греко-католической церкви в северо-западной части Гуцульщины (в пределах современной Ивано-Франковской области). На этой территории существовало девять приходов, которые объединяли около 20 церквей в 17 населенных пунктах. Информация о духовенстве северо-западной части Гуцульщины почерпнута из шематизмов, фондов Центрального государственного исторического архива Украины (Львов), частного архива семьи Клапчук в Делятине. Первые сведения о священниках известны с середины XVII в. Установлено, что на протяжении века в северо-западной части Гуцульщины настоятелями были 74 священника (7-9 в каждом селе). Длительность работы в приходе в Белых Ославах, Красной, Ланчине, Саджавке и Яблунице составляла 11,1 года, в Заречье - 12,5, в Делятине, Доре и Микуличине - 14,3 года. Более 40 лет настоятелями служили трое священников, 30-40 лет - шестеро. Трое священников служили настоятелями в двух приходах.

Ключевые слова: настоятель; приход; церковь; Украинская греко-католическая церковь; Гуцульщина.

жителів нашого краю, але й для тих, розкиданих по всьому світу українців, які намагаються зрозуміти, хто вони і звідки їхнє коріння.

ЛІТЕРАТУРА

1. Клапчук В. М., Клапчук М. М. Делятинщина: історико-географічне дослідження. Делятин, Івано-Франківськ: Фоліант, 2007. С. 512-520.
2. Процак Р. Церкви Прикарпатського краю. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2006. С. 104-115.
3. Шематизмъ всего клира греко-католицкой Епархии Станиславовской на рокъ Божій 1889, 1891-1898, 1900, 1903-1909, 1911-1912.
4. Шематизм всего клира греко-католицкой епархии Станиславівської на рік Божий 1913, 1925, 1927-1931 і 1935.
5. Schematismus Archidioeceseos ritu graeco-catholici Leopoldensis pro anno 1836, 1839, 1841, 1845, 1850, 1853-1855, 1859-1861, 1864, 1865, 1867, 1868, 1872, 1877-1880, 1883.
6. Schematismus universi cleri graeco-catholicae dioeceseos Stanislao-polensis pro anno domini 1887, 1928, 1932 et 1933.
7. Приватний архів родини Клапчуків у Делятині, ф. 4, оп. 4, спр. 2.
8. Центральний державний історичний архів України (Львів), ф. 17, оп. 1, спр. 131, арк. 552-553.

Klapchuk Volodymyr,

*Doctor of Historical Sciences, Head of the Department of Hotel, Restaurant and Resort Business,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*

Tymofii Oksana,

*research student of the Department of Hotel, Restaurant and Resort Business,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*

THE CLERGY OF THE UKRAINIAN GREEK CATHOLIC CHURCH OF THE NORTHWESTERN PART OF HUTSUL REGION BETWEEN 1836 AND 1935

The chronology of the activities of Ukrainian Greek Catholic pastors in the northwestern part of Hutsul region (within present-day Ivano-Frankivsk oblast) has been found out in the article. There were nine parishes on this territory. The above-mentioned parishes united about 20 churches in 17 settlements. Information on the clergy of the northwestern part of Hutsul region has been taken from schematisms, funds of the Central State Historical Archives of Ukraine (Lviv), and private archives of the Klapchuk family in Deliatyn. The first information on priests dates back to the middle of the XVIIIth century. It has been found out that 74 priests (7-9 in each village) were pastors in the northwestern part of Hutsul region during the century. The average time of pastoral duties in Bili Oslavy, Krasna, Lanchyn, Sadzhavka and Yablunysia was 11.1 years, in Zarichchia - 12.5 years, and in Deliatyn, Dora and Mykulychyn - 14.3 years. Three priests had been pastors for more than 40 years: O. Hlibovytsky (Yablunysia, 43 years), E. Gadzinsky (Bili Oslavy, 43 years), and A. Fedorovych (Lanchyn, 41 years). There were priests who had been pastors for more than 30 years - T. Blonsky (Dora, 37 years), Yu. Krasyttsky (Sadzhavka, 37 years), I. Harysymovych and T. Galaichuk (Mykulychyn, 35 years), A. Vytoshynsky (Deliatyn, 34 years), and M. Drahomyretsky (Deliatyn, 32 years). Three priests were pastors in two parishes (D. Khomyn, V. Lutsky, I. Bylynkevych).

Thus, using the method of historical chronology, the authors of the article have solved a very important issue concerning the history of Hutsul region. They have found out the names of priests in nine parishes within present-day Ivano-Frankivsk oblast. The chronology of the activities of these priests has been studied as well. These pastors are important not only for the history of religion in Ivano-Frankivsk, but also for Ukrainians scattered all over the world and trying to understand their origin. The priests have been forming mental outlook and cultural wealth of local people for about a century.

Key words: pastor; parish; church; Ukrainian Greek Catholic Church; Hutsul region.

REFERENCES

1. Klapchuk, V.M. and Klapchuk, M.M., 2007. Delyatinschina: historical and geographical research, Delyatin, *Folio*, Ivano-Frankivsk, p. 512-520 (ukr).
2. Protsak, R., 2006. Church of the Carpathian Region. *Lilia-HB*, Ivano-Frankivsk, p. 104-115 (ukr).
3. *List of clerics:* Shematyzm vseho klyra hreko-katolytskoy Eparkhiy Stanyslavovskoy na rik Bozhnyy 1889, 1891-1898, 1900, 1903-1909, 1911-1912.
4. *List of clerics:* Shematyzm vseho klyra hreko-katolytskoy Eparkhiy Stanyslavovskoy na rik Bozhnyy 1913, 1925, 1927-1931 i 1935.
5. Schematismus Archidioeceseos ritu graeco-catholici Leopoldensis pro anno 1836, 1839, 1841, 1845, 1850, 1853-1855, 1859-1861, 1864, 1865, 1867, 1868, 1872, 1877-1880, 1883.
6. Schematismus universi cleri graeco-catholicae dioeceseos Stanislaopolensis pro anno domini 1887, 1928, 1932 et 1933.
7. *Private archive of the Klapchuk family in Delyatyn*, fond 4, opys 4, sprava 2.
8. *Central State Historical Archive of Ukraine* (Lviv), fond 17, opys 1, sprava 131, arc. 552-553.

© Клапчук Володимир, Тимофій Оксана
Надійшла до редакції 08.01.2018